ФІНАНСОВА РЕФОРМА В С.Р.С.Р.

(Кореспонденція з України до "Укр. Роб. Вістей".)

Фінансова реформа, яку зараз проводить Радянська влада, це дуже важний крок в економічно - господарському відродженню Спілки Радянських Соціялістичних Республик. Це ще один дуже важний здобуток працюючих мас Радянської країни.

Звісно, що в перші роки революції, в так званий період военного комунізму, Радянські республики були окружені залізним перстенем блькади і не тільки не мали ніяких торговельних зносин з другими країнами, але і внутрі Радянських республик жадна торговля не була дозволена. Тому то зовсім природно, що Радянська влада не звертала тоді жадної уваги на грошеву справу.

Всі предмети як фабрично-заводського так і сільсько-господарського виробництва концентрувалися в руках держави і розпреділялися нею через кооперативні органи між трудовим населенням. Кожний радянський громадянин одержував за свою працю надгороду (платню) натурою, в виді так званого "пайка", а також в виді комунальних і других услуг (безплатне помешкання, вода, світло, користування телєфоном, телєграфом, поштою і т. п.).

Молода Радянська держава в наслідок довголітніх війн була дуже бідна. Сільське господарство і фабрично-заводська промисловість находились в страшнім упадку, а до того ще більша частина їх продукції йшла в першу чергу для червоної армії а на розпреділення (на видачу пайків) у держави було дуже мало запасів. Пайки не задовольняли нікого і ними було неможливо вижити. Цим користувався всякий нетрудовий елемент і почав розвивати тайну торговлю, так звану торговлю "зза вугла, з під поли".

За гроші можна було докупить те, чого не доставало в пайку. А велась ця торговля при допомозі грошей старого царського уряду і уряду Керенського. На Україні, окрім згаданих, курсували ще гроші Української Народньої Республики, а також гроші австрійські і німецькі. Та постепенно всі ці гроші збірались в кишенях спекулянтів та в скринях селян, а по більшій части перекочовували за границю і в обороті їх було все менше і менше. А населення, вже по традиції придаючи вартість грошам, відчувало в них потребу, головно селянство.

Таким чином в 1919-ім році Радянська держава була вимушена випустити і свої гроші. (Розуміється паперові. За час світової війни у всіх середньоєвропейських державах курсували тільки паперові гроші). Та ці паперові гроші Рад. уряд випускав без всякого підрахунку, вважаючи, що це явище тільки тимчасове. І зовсім природно, що ці гроші дуже швидко тратили свою вартість і держава була вимушена підтримувати їх вартість всякими штучними способами.

Один із таких штучних способів піддержування вартости паперових грошей було додавання "0". Замість паперців вартости в 1, 10, 100, 1,000 карбованців, друкувались паперці в 10, 100, 1,000, 10,000, 100,000 карбованців і т.д. В 1920-21 роках вже доїхали й до міліонів. Що кілька місяців появлялись нові гроші і вкінці в обороті була маса грошей всяких образків і випусків, а всякі розрахунки зросли до астрономічних цифр. Так продовжалось аж до 1922-го року і фінансова справа Радянських республик зовсім була заплуталась.

Початок фінансової реформи.

При новій економічній політиці треба було обовязково оздоровити фінанси держави, треба було провести фінансову реформу. І цю реформу Радянська влада почала проводити в 1922-ім році. Перш всього було проведено так звану деномінацію грошей, цеб-то переіменования. Були випущені нові паперові гроші в 1, 3, 5, 10, 25, 50, 100 і т.д. карбованців, на яких було написано: "один карбованець випуску 1922-го року рівняється 10,000 карбованців всіх раньше випущених грошевих знаків". Разом з цим були випущені зовсім нові гроші, так звані "червонці", в 1, 3, 5, 10, 25 червонців (один червонець рівняється 10 золотим карбованцям). Червонці, це вже були тверді, стійкі гроші — банкноти, вартість яких забезпечувалась золотом і товаровим державним фондом.

Таким чином з 1922-го року в Радянській країні істнують два роди грошей — це грошеві банкноти-червонці, яких вартість держиться постійно непохитною, і на ряду з цим Радянські грошеві знаки, які в порівнанні з червонцями постійно, що дня тратили свою вартість.

Коли в 1922-ім році за червонець треба було заплатити кількасот карбованців радянськими грошевими знаками, то вже в перші місяці 1924-го року за один червонець треба було заплатити тими ж радянськими знаками вже кількасот тисяч карбованців (останній курс червінця 10. березня 1924-го року 500 тисяч карбованців). При цім треба ще взяти на увагу, що в 1923-ім році була проведена в друге деномінація і один карбованець радянськими грошевими знаками випуску 1923-го року рівняється 1 міліонови карбованців всіх раньше випущених паперових радянських грошей. Таким чином останній викупний курс радянських грошевих знаків рівняється фактично 500 міліярдів карбованців за один червонець (так і говорило населення 500 міліярдів; коробка сірників наприклад коштувала 2 до 3 міліярди карбованців, але й найменший заробіток на місяць виносив сотні міліярдів).

І ось таке істнування одночасно двоякого роду грошей, стійких і нестійких, дуже болюче давалось відчувати головно для бідніщого населення, а особливо для селян. Річ в тім, що тверді, стійкі гроші були випущені тільки в грубих банкнотах. Найдрібніщий це 1 червонець, що рівнається 10 золотим карбованцям. Призбірать стільки радянських грошевих знаків, щоби за них набути один червонець, бідніщому робітникові, а головно селянинові, не вдавалося і в них все були тільки радянські грошеві знаки, які з кожним днем тратили свою вартість.

Коли селянин, наприклад, хоче купити собі чоботи, чи що небудь друге, то він їде кілька разів на базар, продає там продукти свойого господарства і за призбирані гроші купує в кінці те, що йому потрібне. Так само з робітником: він уриває кожний раз із свойого заробітку якусь незначну частину і складає таким чином ту суму, яка йому потрібна для надбання тої чи иншої річи.

При нестійких грошах робітник і селянин не міг ніколи нічого собі купити, бо заки він призбірав таку суму грошей, яка йому потрібна на ту чи иншу річ, гроші ті втрачали нераз більше чим на половину свою вартість і треба було призбирувать їх ще раз стільки. І так продовжалось безконечно.

Та і взагалі істнування таких нестійких грошей відбивалось дуже некорисно на всім господарстві країни.

Завершення реформи.

В 1924-ім році Радянська влада рішила вже цілковито закінчити фінансову реформу, знявши з обігу всі несталі гроші, і замінюючи їх твердою дзвінкою монетою і банкнотами, які будуть забезпечені срібним, золотим і товаровим фондом держави. В 1924-ім році сільське господарство, промисловість і транспорт Радянської країни настільки вже наладнались і піднялись, що провести цю реформу оказалось зовсім можливо.

І в березні (марті) 1924-го року вийшла постанова Радянського уряду С.Р.С.Р. про завершення фінансової реформи, про випуск в обіг срібної монети та дрібних розмінних паперових грошей. В травні (маю) місяці всі старі паперові гроші, які все падали в своїй ціні мають бути зовсім стягнені з обороту.

Хоч ця важна реформа ще не зовсім закінчена, то результати її в Радянських республиках вже видні. Перше і найважніще це те, що ціни на всі продукти, як фабрично-заводського так і сільсько - господарського виробництва, через фінансову реформу понизились, а це збільшило покупну спосібність населення і безумовно викличе оживлення і збільшення виробництва.

В рямках газетної статті немає змоги остановитись подрібно на значінню фінансової реформи С.Р.С.Р. у всіх областях, та загально можна сказати, що це ще один дуже важний здобуток Рад. господарки і що в цім відношенню як і в багато других Радянська влада випередила вже не одну із буржуазних держав Европи.

Іван Ткачук.

Мелітополь, 25. марта 1924.

Так, таки так!

САМА ПИШЕ І ЧИТАЄ.

Нонімаєте! Рипиндя стала читачем власної газети! Бач до чого, задріпана, додумалась: написала прочитала і при кінці дописала:

"Ми не маємо нічого додати до справедливих слів нашого читача".

Не маєш, Рипинде, ме маєш. А хіба-ж ти коли мала щось додавати?

Це тобі, голубонько, додавали. Аж горбилася, так додавали. Ще й тепер додають.

Сердишся на більшовиків, що вони протестують проти знущань союзників Петлюри (твого sweetheart) над українським населенням Галичини?

Гей, не будь дурною! Ми зовсім не мали на думці тим тебе образити. Ми-ж думали, що твоє серденько вже не залицяється до польської шляхти.

МАЛПУЮТЬ.

— Знаєш чому "Укр. Голос" сердиться на "Укр. Роб. Вісти" за протести проти польського терору на українських землях? — питає мене один товариш.

— А чому?

— Я часами чую між "патріотами" дебату — каже товариш. — Вони тепер сваряться між собою. Ці звичайні, не агенти і не панки, але робітники, типають під ніс своїм редакторам та адвокатам "Укр. Роб. Вісти" і кажуть:

"Бачите, що люди роблять? Скликають мітінги, протестують перед працюючими цілого світа, бють на алярм, що польська шляхта мордує наших братів в старім краю! А ви що робите? Поки збирали доляри, доти щось там белькотали та лазили по панських передпокоях, а тепер набрали води в рот"...

—Отож панки — каже — казяться зі злости.

Дивимося в "Укр. Голосі" з 23. квітня / є вже "протест". Тихенько від людей, ухвалений "на зборах в Укр. Нар. Домі в Вінніпегу 6. квітня".

А що-ж, 6. квітня ухвалений і аж 23. квітня поміщений в "Укр. Голосі". Так "поспішилися"!

І як же не клясти тих більшовиків, коли вони навіть з "учених" людей роблять малпів.

БІЛЬШОВИКАМ ДАЛИ ПО ГОЛОВІ, А РИПИНДІ СЛЬОЗИ ПОТЕКЛИ.

Йбо, не брешу! Вже хай краще Рипиндя бреше. Ось послухайте, що вона каже:

"Жаль давить груди, сльози очи заливають і в той самий час злість поривае головіка (раз казав, що гарбуз не страва, рипиндя не головік!), коли дивитися на теперішню господарку большевицьких зайдів"...

А виплакавшись над "більшовицькою господаркою", Рипиндя звертається на адресу канадійських більшовиків і каже:

"Або обороняйте своїх панів за те, що вам дали ще раз здорово по голові.."

Тю-тю, дурна! Коли-ж це дали по голові нам, то чого-ж тобі "жаль давить груди і сльози очи заливають"?

Шкода тобі нашої голови? Не жалуй, большевицькі голови крепкі! Плач над своєю приблудною головою... Над Петлюрою плач, що перейшов на римо-католицьку віру.

А большевиків дідько не візьме! О, що ні, то ні! Це хлопці браві! Куди там до них плаксивим Рипиндям. Пуанкаре не Рипиндя і то дістав, аж носом закрутив.

ЧОГО-Ж ТО РИПИНДЯ ПЛАЧЕ?

Плаче, що большевики не хочуть вирішити жидівського питання на Україні в той спосіб, як його вирішував Петлюра в Проскурові, або Махно в Казятині, тобто, не хочуть вирізати всіх Жидів. Або бодай хоч так, як от польська шляхта вирішує українське питання в Галичині.

А коли-б більшовики різали Жидів, Рипиндя кричала-б: дивіться на тих жидорізів і тіщилася-б. А так мусить плачем намагати. Виплачся, задріпана... Кажуть старі люде, що хто виплачеться, тому лекше.

Стережись, тільки, бо он знов вилазить шило з більшовицького мішка, то вколе тебе в громадянку і знов будеш скімлити.

НОВА ПРИПОВІДКА.

Рипа вигадала ще одну брехню про повстання в Туркестані проти більшовиків, а Рипиндя злизала і помістила в "Укр. Голосі".

І вже нема повстання.

Good-bye!

Мусій.

КОНФЕРЕНЦІЯ БЕРЛІНСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ КОМПАРТІЇ.

Дня 23. марта відбулася в Берліні окружна конференція берлінсько - бранденбургської організації комуністичної партії Німеччини. На цій конференції ліве крило одержало верх і всі резолюції приняті в сприяючім для него змислі.

Вислухано два доклади: один від лівої групи, а другий співдоклад від центра.

Перший доклад, переглядаючи минуле партії, підкреслив, що зі всіх партій, що входять в Комінтерн, Компартія Німеччини найбільше відбиває в собі ревізіоністські тенденції. Застановляючись на жовтневих подіях в Німеччині, докладчик вказує, що тоді була історична хвиля революційного ділання, що маси хотіли активности, але Ц.К. тягнув в сторону угодовства з лівим крилом соціял-демократів. Тепер стало ясним, що ліве крило вело правильну лінію, і що на будучім з'їзді компартії ліва течія буде в більшости. Бесідник закликає до завзятої праці для оздоровлення партії, очищення її від реформістів і до того, щоби партія заволоділа робітничими масами країни.

Співдокладчик почав з того, що партія не повинна робити ніяких уступок соціял-демократам, але вона повинна вибрати правильний шлях для заволодіння робітничими масами. Він виступив за тактикою єдиного фронту, єднання мас знизу, і заявив, що компартія повинна провадити ту тактику для того, аби зробити розклад в соціял-демократії. Партія повинна створити органи єдиного фронту для того, щоби довкола них лучити робітничі маси і не допустити впливу на них фашістів.

Ухвалено резолюцію, в якій між иншим говориться: "Окружна конференція берлінсько-бранденбургської організації абсолютно солідаризується з позицією берлінського комітету по питанню жовтневих подій і що до тактики партії. Конференція сподіється від будучого з'їзду партії, що він положить в основу партійної праці політичну лінію берлінської організації, яка є нині пануючою серед більшости партії. Окружна конференція особливо вимагає від з'їзду ліквідації пануючої тепер в нутрі партії кризи і створення одної програми ділання і негайних енергічних кроків для боротьби за пролетарську революцію. Конференція сподіється, що Виконком Комінтерна не піде на зустріч стремлінням середньої групи, яка зараз осталася в меншости, а стане по стороні лівого крила, за котрим йде велика більшість партії.

М. Луцкевич.

СОНЕЧКО СМІЄТЬСЯ.

(Нарис.)

Весна...

Про близьку сівбу гомонять подорожні... Ось червоноармієць переконує людей про перевагу сівби рядковою сівалкою перед сівом у роскид. Наш червоний солдат, діставши відпустку, їде на село організувати колективну сівбу. **Колективну:** бо рядкова сівалка для незаможника, який поки що — дві, а то й одну шкапину має, воно не під силу користати з неї.

Слухають люде. Задають нашому жовнірові запитання... А якийсь піп із запалим черевом у кутку вагона перешептується з одним куркуликом-спекулянтом.

Зупинка потягу. Виходе попина.

— Хай вам біг помагає, — мовить він до куркуля в голос.

— Дякую...

І, замісць чмокнути попа в руку, куркуль тіпає попову десницю. Той від такої несподіванки — казиться та червоніє... Очима ніби докоряє:

— Навіть і ти, благочестивий, безувіром став: прилюдно так мене соромиш!...

— Ей, ти! На віщо так пастиря зневажаєш? Чому не поцілував?...

— Ха-ха-ха!... А він ще й помочи йому бажає... Чи й не у справі обновління старих образів?...

— Біда тобі, попе, — коли не лижуть руки й куркулі-хлопи...

Посипались оттакі зауваження.

Та замкнув піп за собою дверi вагону. Точиться розмова знов коло колективного поранння на ріллі.

— А ти чого мовчиш? — питає котрийсь мене.

— Та я більш щасливий... Мені не сушить оттим голови.

— Де ж то щаслива тая країна?...

— Та з під Польщі я, — відказую.

— З Польщі?... Хіба ж там так добре?...

— А вже-ж ніщо, — кажу. Ви ось — про сівалки, трактори, добірне зерно — мізкуєте. А там, звідки я, ламають тим голову пани. Наше-ж діло там маленьке: до тюрми сідай, готовий хліб жуй (адже дбає за хліб пан буржуй!) та спокійненько відпочивай...

— Ха-ха-ха!

— "А хай, чоловіче, заєць тебе брикне!... Щасливі під Польщею люде, блаженна там сторона", — так мені заздрить червоноармієць.

— Ха-ха-ха! — у вагоні вся громада сміється.

Небо прояснилось. Пустотливий промінь сонця грає на обличчях веселого люду... Ніби й саме сонце сміється!...

Так мені видається.

20—III. 1924.

М. ІРЧАН. 9)

КАРПАТСЬКА НІЧ.

(Оповідання із збірки "Кровавий бог".)

(Продовження.)

Важкий дух сплісніло соломи і чогось неясного - вонючого вдарило всіх нічліжників. Церква давно стратила душний запах кадила, ростопленого масла з бойківських голов і диму з свічок. Цей питомий запах селянської церкви вбив піт брудних вояцьких тіл, мокра долівка і брудне-перегниле сіно, що тягалося за ногами по цілій церкві. На бічних вівтарях не було вже й знаку з поставників та дрібних образів. На них все вилежувалися старшини, бо престоли були сухі і подальше дверий. Тільки одні образи на головному вівтарі пригадували всім церкву. Позатим — вона була брудною й вонючою, до того холодною шопою.

Райські двері щільно зачинені, але крізь їх золочену різьбу пробивалося слабе-жовте світло. Там і з захристії, росташувалася "перша санітарна поміч".

Старшини стояли по середині церкви і старалися за порядок, бо вояки справді мало не билися за місця. Найбільше тиснулося біля вузких сходів, що вели на хори. Це було найкраще місце. Сухо і затишно. Звичайно, молоді стрільці виходили переможцями і хутко на хорах загомоніли їх голоси. Ополченці тиснулися під стінами на долині, захвачуючи сухше сіно. Инші байдужно присідали і не рухаючись, сиділи скулені в двоє.

На краях двох бічних вівтарів мерехтіли грубі-білі свічки.

Церква наповнилася людьми й гомоном та виглядала на підземну-велику печеру.

Спершу було холодно, але згодом люди заговорили, новою, молитвою зболілої, розбитої душі.

— Боже на небесіх розсуди нас! Коли ти великий і могутній, то чому дивишся на все це? Храм твій заболочений, храм твій в крові... А ти боже мовчиш...

... Прости мені, бо я вже не знаю, що чиню.... Де спаситель Христос, де Христос?... Христос?...

— Хри-сстоссс?...

Це слово вирвалося з засохлих грудий Матвія всім болем, всім терпінням. Він бив головою в заболочений поріг, як-би домагався відповіді. Був безрадний, хотів знати, хотів почути дужий голос бога. Віра його кипіла в хаосі думок, як кипів він самий сьогодня на бескидських полонинах серед метелиці снігу й смерти. Не вмів найти ліку на пекучий біль, що згинав його в двоє, що душив його в запалих грудях. Він вірив ще в Христа. Того доброго Христа, що проганяв з святині мошенників-купців, що не цурався бідних, що проповідував мир на землі. І він шукав Христа.

— Де Христос? Де Христос — спаситель?...

І в безтямі товк головою в поріг.

А в церкві нараз запанував мертвецький спокій. З хорів поплила тиха, ледво чутна пісня.

...Вічная па-а-а-амя-я-я-ть...

Це стрільці поминали поляглих в сьогоднішному бою товаришів.

Ополченці вставали і хилили нечесані голови на груди. І дрожали з холоду та зворушення їх закостенілі тіла і з очей невимушено котилися сльози. Старими, розбитими голосами тягнули сумну пісню і пісня росла, розривала їх зболілі серця.

...Вічная па-а-а-амя-я-я-ть...

Вічна-я па-а-а-а — —

а-а-а — —

а-а-а-амя-я-я-ять...

В друге потягнулося чорним болем з хорів.

...Вічная па-а-а-амя-я-я-ть...

Матвій Шавала примостився в кутику хорів. За це місце він не рвався, але молоді стрільці не сміли прогнати його, як він прийшов до них. Вони навіть посунулися і зробили йому місце.

За вечерою не спішився. Як всі зійшли з хорів, він неподвижно сидів опертий на холодну стіну і думки його були чорніщі ночі. Всі сили напружував, щоби не думати про сучасність, про Бескид, бій, ранених, убитих. Дзвонив з холоду зубами, а голова горіла. Тихо, як-би скрадаючись перед иншими, встав і глянув в високих хорів на долину. Не чув гармідеру, ні сварок. Добрими очима прорізував церковні присмерки і не зводив їх з головного престола. Зітхнув так тяжко, як-би його щось заболіло. І згинаючи свою високу-суху постать — зійшов в долину.

Ніхто не звернув навіть уваги, як Матвій підійшов до райських дверий і в сутінках прикляк та тричі поцілував заболочений поріг. Поцілував і не піднімав голови. Лежав скулений, як в морозний день під смерекою на Бескиді. І молився тихо, тільки для себе. Молитву в основу партійної праці політичну лінію берлінської організації, яка є нині пануючою серед більшости партії. Окружна конференція особливо вимагає від з'їзду ліквідації пануючої тепер в нутрі партії кризи і створення одної програми ділання і негайних енергічних кроків для боротьби за пролетарську революцію. Конференція сподіється, що Виконком Комінтерна не піде на зустріч стремлінням середньої групи, яка зараз осталася в меншости, а стане по стороні лівого крила, за котрим йде велика більшість партії.

М. Луцкевич.

СОНЕЧКО СМІЄТЬСЯ.

(Нарис.)

Весна...

Про близьку сівбу гомонять подорожні... Ось червоноармієць переконує людей про перевагу сівби рядковою сівалкою перед сівом у роскид. Наш червоний солдат, діставши відпустку, їде на село організувати колективну сівбу. **Колективну:** бо рядкова сівалка для незаможника, який поки що — дві, а то й одну шкапину має, воно не під силу користати з неї.

Слухають люде. Задають нашому жовнірові запитання... А якийсь піп із запалим черевом у кутку вагона перешептується з одним куркуликом-спекулянтом.

Зупинка потягу. Виходе попина.

— Хай вам біг помагає, — мовить він до куркуля в голос.

— Дякую...

І, замісць чмокнути попа в руку, куркуль тіпає попову десницю. Той від такої несподіванки — казиться та червоніє... Очима ніби докоряє:

— Навіть і ти, благочестивий, безувіром став: прилюдно так мене соромиш!...

— Ей, ти! На віщо так пастиря зневажаєш? Чому не поцілував?...

— Ха-ха-ха!... А він ще й помочи йому бажає... Чи й не у справі обновління старих образів?...

— Біда тобі, попе, — коли не лижуть руки й куркулі-хлопи...

Посипались оттакі зауваження.

Та замкнув піп за собою дверi вагону. Точиться розмова знов коло колективного поранння на ріллі.

— А ти чого мовчиш? — питає котрийсь мене.

— Та я більш щасливий... Мені не сушить оттим голови.

— Де ж то щаслива тая країна?...

— Та з під Польщі я, — відказую.

— З Польщі?... Хіба ж там так добре?...

— А вже-ж ніщо, — кажу. Ви ось — про сівалки, трактори, добірне зерно — мізкуєте. А там, звідки я, ламають тим голову пани. Наше-ж діло там маленьке: до тюрми сідай, готовий хліб жуй (адже дбає за хліб пан буржуй!) та спокійненько відпочивай...

— Ха-ха-ха!

— "А хай, чоловіче, заєць тебе брикне!... Щасливі під Польщею люде, блаженна там сторона", — так мені заздрить червоноармієць.

— Ха-ха-ха! — у вагоні вся громада сміється.

Небо прояснилось. Пустотливий промінь сонця грає на обличчях веселого люду... Ніби й саме сонце сміється!...

Так мені видається.

20—III. 1924.

Кожний клясово свідомий робітник повинен передплачувати і читати робітничу газету

The WORKER

Офіціяльний орган Робітничої Партії Канади.

Передплата на рік виносить $2.00, на піврік $1.00.

Зашліть передплату таки ще нині!

Адреса:

THE WORKER,
Room 301, Tyrrell Bldg,
95 King St., East.
Toronto, Ont.